



DIŞ TİCARET İŞLEMLERİ VE BELGELERİ

LOJ304U



KISA ÖZET

ÜNİTE 1: ULUSLARARASI TİCARET İŞLEMLERİ

DIŞ TİCARET KAVRAMI VE TEMEL KAVRAMLAR

Bağımsız ülkelerin farklı ülkeler ile aralarında yapmış oldukları tüm alım satım işlemlerini dış ticaret kapsamında ele almak mümkündür. Bu alım satım işlemleri, mal veya hizmet şeklinde olabileceği gibi sermaye veya fikri mülkiyet hakları alanlarına yönelikte olabilecektir.

Aşağıda dış ticarete kullanılan bazı kavramların tanımlarına yer verilmiştir:

Arbitraj, iki piyasa arasındaki fiyat farkından yararlanmak amacıyla para, kıymetli maden, kıymetli evrak menkul kıymet vb. değerlerin fiyatlarının düşük olduğu piyasalardan alınarak yüksek olduğu piyasalarda satılmasıdır.

Avarya, deniz taşımacılığında gemide ve kargoda meydana gelen hasarı ve masrafları ifade eder.

Antrepo, ihracata konu olan malların gümrük sınırları içinde muhafazası amacıyla konulduğu yerleri ifade eder.

Navlun, dış ticarete konu olan malların bir yerden başka bir yere taşınmasından kaynaklanan ve nakliye firmasına ödenen taşıma ücretidir.

Döviz, madeni ve kâğıt para şeklindeki yabancı ülke paraları ve bu paralarla ödemeyi sağlayan her türlü belgedir.

Pasavan, sınır bölgelerinde oturanlara verilen ve pasaport yerine geçen belgedir. Sınır ötesi gününbirlik geçişlerde bu belge kullanılmaktadır.

Kliring, karşılıklı anlaşmalarda ithalat ve ihracat bedellerinin döviz kullanılmadan takas edilmesi ve mahsup edilmesi işlemidir. Kliring işlemleri, kliring kurumları aracılığı ile gerçekleştirilir.

Kuvertür, transfer talimatı veren bankanın yapılacak ödeme karşılığı olarak bulundurduğu alacaklı hesaptır.

DIŞ TİCARETİ ORTAYA ÇIKARAN NEDENLER

Ülkelerin iklim şartlarının farklı ürünlere elverişli olmasına karşılık üretilmeyen ürünlere olan ihtiyaç, doğal rezervlerdeki farklılıkların ortaya çıkardığı avantajlar nedeniyle belirli sektörlerde ön plana çıkma veya gerekli hammadde, işgücü vb üretim faktörlerinin üretim açısından yeterli olmaması veya ithal edilmesinden daha pahalı bir hale gelmesi, teknolojik gelişmişlik düzeylerinin yol açtığı rekabet farklılıkları, müteşebbis ruhun ortaya çıkması için gerekli imkânların sağlanıp sağlanamaması gibi nedenlere dayalı olarak birtakım ürünlerin dış pazarlardan alımı veya satılması için farklı piyasalara ihtiyaç duyulması gibi üretim farklılıkları vb.

DIŞ TİCARET TEORİLERİ

Dış ticaret ile ilgili teorileri geleneksel ve yeni dış ticaret teorileri olarak iki sınıfta incelemek mümkündür. Geleneksel model ise kendi içerisinde **Klasik Dış Ticaret Teorisi** ve **Neoklasik Dış Ticaret Teorisi** olarak ikiye ayrılmaktadır.

Fırsat Maliyeti teorisinde, emek dışında diğer üretim faktörleri de dikkate alınmakta ve emek maliyetinin homojen olduğu varsayımı kabul edilmemekte, kaynakların ise tam istihdam düzeyinde olduğunu varsaymaktadır.

Yeni Dış Ticaret teorisi, **Nitelikli İşgücü Teorisi**, **Teknoloji Açığı Teorisi**, **Ürün Dönemleri Teorisi**, **Tercihlerde Benzerlik Teorisi**, **Ölçek Ekonomileri Teorisi**, **Monopolcü Rekabet Teorisi** olmak üzere sınıflandırılmaktadır.

Nitelikli İşgücü Teorisinde, nitelikli işgücünün olduğu piyasalarda faaliyet gösteren firmalar bu alanlarda uzmanlaşmalıdır.

Teknoloji Açığı Teorisi, teknolojik bir yenilik yapan ülke patent, lisans vb ile ortaya çıkardığı yeniliği koruma altına alır ve bu süreçte rekabet gücünü yükselteceğini, ancak patenti lisans vb süreleri bittikten sonra, özellikle yeniliği taklit eden farklı ülkelere ait firmaların ortaya çıkmasından sonra elde ettiği bu tekelleşimci kaybedeceği ve sonrasında başlangıçta teknolojik yenilik kaynaklı bu rekabet üstünlüğünün kaybedileceğini ileri sürmektedir. **İcat ve taklit dönemleri arasında gecikme bulunması nedeniyle gecikmeli taklit hipotezi** olarak da anılmaktadır.

Ürün Dönemleri Teorisine göre, herhangi bir malın üretime başlanmasının ilk zamanlarında teknolojik yeniliği ortaya koyan firma **dış satımlara kapalıdır ancak ürün seyrinin ilerleyen aşamalarında** olgunlaşan ürün, dış piyasalardan da talep görmeye başlar.

Tercihlerde Benzerlik Teorisi, Linder tarafından ortaya atılmıştır. Teori sanayi mallarının homojen olmadığını ileri sürmektedir.

Monopolcü Rekabet Teorisine göre, üretimi yapılan mallar homojen değildir. Çünkü malları farklılaştıran farklı bir unsur muhakkak bulunacaktır. **Günümüzde farklı veya tamamen değişik endüstriler yolu ile üretilen**

mallar alınıp satılmakta ve bu ticaret endüstriler arası ticaret olarak adlandırılmaktadır. Ancak, bir ülkenin aynı nitelikte ancak farklılaştırılmış malları ihraç ve ithal ettiği endüstri içi ticaret dünya ticaretinde önemli bir yere sahiptir.

DIŞ TİCARETİN AVANTAJLARI

İthalat işlemleri ile ülkede üretimi yapılamayan malların, ekonomik bir şekilde, güvenceli olarak ve çeşitli standartların varlığı ile daha yüksek kalitede ülkeye transferi ve gerek işletmelerin, gerek nihai tüketicilerin kullanılması sağlanır.

İhracat işlemleri ise;

- Firmaların nakit akışlarının düzenli hale gelmesini,
- İşletme sermayesinin yeterli düzeye ulaşmasını,
- Kârlılığın artmasını,
- İstihdam olanaklarını gelişmesini,
- Develüasyona karşı korunmayı,
- Daha fazla sayıda müşteriye ulaşmayı,
- Kriz ve dalgalanma dönemlerinde daha az etkilenmeyi,
- Ülke ve marka tanıtımının yapılmasını,
- Riskin azaltılmasını,
- Satışların artırılmasını
- Ürün yaşam seyrinin uzamasını,
- Yeni teknoloji ve gelişmelerin daha yakından takip edilmesini,
- Uluslararası piyasalarda iş görmeyi,
- İç pazara olan bağımlılığın azalmasını,
- Rekabet gücünün artmasını sağlayacak dönüşümleri gerçekleştirir.

Dış Pazarlara Katılım ve Temel Faktörler

Rekabet edilebilecek pazarların ve işletmenin malına olan talebin yüksek olduğu pazarların varlığı dışında mevzuata hâkim olmak, yeterli teknik donanım ve personele sahip olmakta önem taşıyacaktır. Ancak tüm bunların yanında işletmelerin pazara giriş stratejileri de önem arz edecektir. Pazar giriş yöntemi:

- İşletme amaç ve hedefleri,
- Dış pazardaki ekonomik, siyasal ve yasal düzenlemeler,
- Girilecek olan pazardaki istikrar düzeyi,
- Kaynaklar,
- Pazarın büyüme potansiyeli,
- Ürünün özelliği gibi konular ile doğrudan ilgili olacaktır. Bir işletme dış pazarlara girişte farklı yöntemleri benimseyebilir. Bu yöntemler kısaca aşağıda sıralanmıştır:
- Doğrudan İhracat: Aracı kullanılmaması nedeniyle kâr marjının yüksek olduğu, müşteriler ile yakın ilişkilerin kurulduğu, ihracat sürecinin tamamının takip edilebildiği, buna karşılık daha fazla zaman gerektiren ve riskin yüksek olduğu bir stratejidir.
- Dolaylı İhracat: Doğrudan ihracat için gerekli zaman, tecrübe ve personele sahip olmayan firmalar, bu konuda uzmanlaşmış profesyonellerden faydalanarak sadece faaliyet konusuna odaklanabilmektedirler. Uygun bir aracın seçilmemesi durumunda, kontrol mekanizmasında devre dışı kalmak veya aracıya yüksek bedeller ödemek durumunda kalınabilir.
- Ortak Yatırım: Riski azaltan, maliyeti taraflar arasında bölüştüren, pazar hakkında detaylı bilgi sahibi olarak pazara girişi kolaylaştıran bu yöntemde taraflar, hisse üretim, pazarlama vb alanların bir veya birkaçında ortak olmaktadır.
- Lisans Anlaşmaları: Hızlı bir şekilde pazara giriş olanağı sağlayan bu yöntemde, firma, know how, tasarım ve fikri mülkiyet haklarını ödeme veya telif karşılığında girmek istediği pazardaki bir firmaya devretmektedir.
- İhracat Konsorsiyumları: KOBİ'lerin ihracat amacıyla bir konsorsiyum çatısında toplanması pazara girişte etkili bir yöntemdir. Sektörel Dış Ticaret Şirketleri olarak anılan bu konsorsiyumlar aracılığıyla, KOBİ'ler sermaye, bilgi üretim ve tecrübelerini birleştirip ölçek ekonomisinin avantajlarından faydalanmaktadır.

Ayrıca,

- a. Yeni Pazar ve müşteriler elde edebilme,
- b. Riski azaltma
- c. Yüklü siparişleri kısa zamanda karşılayabilme,
- d. Giderleri azaltabilme,
- e. Kârı artırabilme,
- f. Bilgi ve deneyim kazanma,
- g. Rekabet gücünü artırma,
- h. Daha az kaynağa ihtiyaç duyma

DIŞ TİCARET TÜRLERİ

Uygulama şekli ve politik düzenlemeler açısından farklı şekillerde yapılan ithalat ve ihracat işlemleri normal ticaret, sınır ticareti, bağlı ticaret ve serbest bölge ticareti şeklinde sınıflandırılmaktadır.

Takas yönteminde, satılan mal bedeli karşılığında farklı bir mal alınmaktadır.

Kliring işlemleri takasa benzetmekle birlikte, tarafları bir araya getiren, sözleşmeyi yapan, süreci garanti altına alan bir aracı bulunmaktadır.

Karşı satın alma işleminde, mal satan taraf belirli bir süre sonunda satıcı taraftan mal almak zorundadır. *Geri satın alma* işleminde, malı satın alan işletmenin aldığı bu mal ile ürettiği ürünlerin belirli bir kısmını, hammaddeyi satan işletme geri almaktadır. *Ofset* işlemlerde ise satıcı taraf, alıcı ülkeye döviz rezervlerinin olumsuz etkilenmemesi için döviz kazandırıcı veya tasarruf ettirecek işlemler yapmayı taahhüt eder.

DIŞ TİCARETTE TARAFALAR

İhracatçı: Üretilen veya satın alınan malı ülke sınırları dışında satan taraftır.

İthalatçı: İhtiyaç duyulan bir malı, ülke sınırları dışındaki bir firmadan satın alan taraftır.

Dış Ticaret Politikasının Amaçları

Bu amaçlar aşağıda kısaca açıklanmıştır:

- Gerek ithalat, gerek ihracat işlemlerinde vergilendirme ile işletmelerden elde edilen vergiler ülke ekonomisi için önemli gelir kaynaklarını oluşturduğundan hazineye önemli düzeyde gelir kazandırmak için dış ticaret önemli bir araçtır.
- Özellikle döviz rezervlerinin erimesi ve dış ödemeler bilançosunun açık vermesini önlemek amacıyla ithalatın sınırlanabileceği gibi, ihracatın artırılmasını teşvik ederek döviz rezervlerini artırıcı yönde uygulamalar yerleştirilebilir. Böylelikle dış ticaret işlemleri ile cari açık ile mücadele edecek bir amaç benimsenmiş olacaktır.
- Göreceli olarak rakiplere göre çok daha güçlü veya tekel konumundaki yerel firmaların varlığı durumunda, tüketiciler kalitesiz ürünlere yüksek fiyat ödemek durumunda kalabilecektir. Beklenen faydaların sağlanamaması kaynakların israfına yol açacağı gibi tekelci konumdaki firmaların daha da güçlenmesine aracı olacaktır. Bu olumsuzlukların giderilmesi amacıyla vergilerin düşürülmesi, kotaların azaltılması veya kaldırılması tüketicilerin zarara uğramasını engelleyecek, tekelci oluşumların önüne geçecektir.
- İhraç edilen ürünlerde, diğer ekonomilere kıyasla ülkenin en önemli üretici olduğu durumda fiyat artırmaya yönelik olarak ihracatı kısıtlayıcı önlemler alınabileceği gibi ithal ürünlerde fiyat belirleyici konumda olunan durumlarda ithalatı kısıtlayıcı ve dolayısıyla fiyat düşürücü şekilde bir politika izlenebilir.

Dış Ticaret Politikası Araçları

Devlet tarafından farklı araçlar ile dış ticaret ve faktör hareketleri düzenlenebilmektedir. Dış ticarete uygulanacak politikaları kısıtlamaya yönelik araçlar ve teşvik edici araçlar olarak sınıflandırabiliriz.

Kısıtlayıcı/Yasaklayıcı Araçlar

Gümrük Tarifeleri: Herhangi bir malın ithalat/ihracat işlemi esnasında vergi otoritesi tarafından alınacak olan vergi ve fonların oran ya da miktarını gösteren tarifeler, yukarıda bahsedilen amaçlara yönelik olarak, hazine gelirlerini artırmak veya ekonomiyi uluslararası rekabetten korumak amacıyla kullanılırsa fiyat esasına dayalı bir şekilde kullanılabilir. Eğer vergi, adet, hacim vb fiziksel görünüme göre belirleniyorsa *spesifik tarife*, malın değeri üzerinden belirleniyorsa *advolorem tarife*, hem spesifik hem de advolorem tarife içeriyor ise *karma tarife* olarak adlandırılır.

Tarife Dışı Engeller: Tarifelerden farklı olarak söz konusu malların ülkeye girişinin kesin bir şekilde sınırlandırıldığı dış politika araçlarıdır. İthalat kotaları, ithalat yasakları, ihracat kısıtlamaları, döviz tahsisleri, görünmez engeller tarife dışı engeller olarak sıralanabilir.

Teşvik Edici Araçlar

Özellikle belirli sanayi dallarının gelişmişlik düzeyinin artırılması, dış pazarda yerel ürünlerin rekabet edebilirliğinin yükseltilmesi, döviz girdisi elde edilmesi gibi amaçlar ile ihracatı artırıcı teşvikler getirilmektedir.

Dış ticarete yapılan devlet yardımlarının temel amacı, yaşanan sorunların giderilmesi ve rekabet düzeyinin artırılmasında ulusal firmalara yardımcı olmaktır. Devlet yardımları, faaliyetlere, bölgelere ve zamana göre değişebilmektedir. Devlet yardımları

- Yurt dışı pazar paylarını artırmaya ve ürün tanıtımına yönelik şube kurma, mağaza açma vb işlemlerden doğacak giderleri karşılamaya yönelik olarak, yurt dışı ofis mağaza işletmeler ve tanıtım faaliyetlerine ilişkin yardımlar,
- Çevre, kalite ve insan sağlığına yönelik teknik mevzuata uygunluğu ortaya koyan belgeler ve CE vb işaretlerin alımı durumunda sağlanan desteklerden oluşan çevre koruma yardımları.

Bu Özetin tamamını,Çıkmış Sorularını,Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız



<https://www.kolaysinavlar.com/dis-ticaret-islemleri-ve-belgeleri-loj304u?search=LOJ304U>